

การสำรวจข้อมูลในจังหวัดเชียงใหม่ระหว่างปี พ.ศ. 2548-2549 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ สอบถามเกษตรกรโดยตรง ณ.ฟาร์มเกษตรกร หรือศูนย์รับน้ำนมดิบ แบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 ทำการสำรวจ ระหว่างเดือนธันวาคม 2547 - มิถุนายน 2548 จากเกษตรกรจำนวน 453 ราย และ ระยะที่ 2 การดำเนินงานระหว่างเดือนมีนาคม - ตุลาคม พ.ศ.2549จำนวนเกษตรกร 432 คน

ในระยะที่ 1 สรุปได้ว่า เกษตรกรร้อยละ 87.30 เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 48.89 เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 63.69 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คนเป็นแรงงานในฟาร์ม 2 คน เกษตรกรร้อยละ 88.47 เลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 10.24 ปี ขนาดของฟาร์มเป็นฟาร์มขนาดกลาง มีจำนวนโคนมในฟาร์มเฉลี่ย 23.75 ตัว โดยเป็นโครีดนม 9.96 ตัว แม่โคมีการให้นมเฉลี่ย 12.41 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน และมีพื้นที่ในการปลูกหญ้าเฉลี่ย 2.46 ไร่ต่อฟาร์ม

เกษตรกรเริ่มต้นฟาร์มโคนมโดยซื้อโคอุ้มท้องมาเลี้ยง โคนมในฟาร์มเกือบทั้งหมดเป็นโคลูกผสมไฮลส์ไทรน์-ฟรีเซียน (ขาว-ดำ) เกษตรกรซื้ออาหารสำเร็จจากภายนอกฟาร์ม(สหกรณ์โคนมหรือร้านค้า) โดยไม่มีการผสมอาหารเองในฟาร์ม เกษตรกรไม่นิยมเลี้ยงลูกโคเพศผู้แต่เลี้ยงลูกโคนมเพศเมียไว้ในฟาร์มเพื่อเป็นโคทดแทนฝูง

ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคนมคือการขาดแคลนอาหารหยาบ อาหารข้นมีราคาแพง
ปัญหาด้านสุขภาพที่สำคัญคือโรคเต้านมอักเสบ มดลูกอักเสบ รกค้างและ ผสมติดยาก

ผลการสำรวจในระยะที่ 2 ปรากฏว่า เกษตรกรร้อยละ 80.26 เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า
45 ปี ร้อยละ 38.92 เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 53.57 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มี
สมาชิกในครอบครัว 4-6 คน ร้อยละ 60.93 และใช้แรงงานในครอบครัวในการดำเนินกิจการฟาร์ม
โคนม เกษตรกรร้อยละ 89.99 เลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก และกู้ยืมเงินลงทุน (ร้อยละ 70.29) จาก
แหล่งเงินทุนต่างๆ เช่นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีประสบการณ์ใน
การทำฟาร์มมากกว่า 10 ปีร้อยละ 50.59 มีฟาร์มโคนมเป็นฟาร์มขนาดกลาง มีจำนวนโคนม
ระหว่าง 11-30 ตัว ร้อยละ 57.66 มีแม่โครีดนมร้อยละ 24.59 และแม่โคนมให้น้ำนมเฉลี่ยต่อวัน
เท่ากับ 14.96 กิโลกรัมต่อตัว เกษตรกรไม่นิยมเลี้ยงลูกโคนมเพศผู้ในฟาร์ม แต่เลี้ยงลูกโคเพศเมีย
เพื่อเป็นโคทดแทนฝูง

เกษตรกรเริ่มต้นเลี้ยงโคนมโดยซื้อโคทั้งมาเลี้ยง โคนมเกือบทั้งหมดเป็นโคลูกผสม
ไฮลด์โค-ฟรีเซียน (ร้อยละ 96.07) ส่วนใหญ่เกษตรกรมีอาหารหยาบไม่เพียงพอสำหรับเลี้ยงโคนม
ทั้งในฤดูฝน (ร้อยละ 14.96) และฤดูแล้ง (ร้อยละ 80.69) อาหารข้นส่วนใหญ่เป็นอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อ
จากสหกรณ์โคนมหรือร้านค้าทั่วไป

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการเลี้ยงโคนมคือ ปัญหาอาหารหยาบที่ไม่ได้คุณภาพและมี
ปริมาณไม่เพียงพอ อาหารข้นมีราคาแพง ราคาน้ำนมตกต่ำ ด้านสุขภาพและการจัดการเกษตรกร
มีปัญหา การผสมติดยาก มดลูกอักเสบ รกค้าง และมีโรคท้องอืดเกิดขึ้นในฟาร์ม

Abstract

The status of dairy cattle raising in Chiang Mai was divided in 2 periods, firstly during December 2004 - June 2005 and secondly, during March 2006 -October 2006 .In the first period, four hundred fifty three dairy farmers were interviewed using questionnaires at their farms or milk collecting center. The results indicated that 87.30% of dairy farmers were males with average age of 48.89 years (% in range of 41-50 years). Most of them had finished primary school (63.69%).In average, the family have 4 members with 2 members working in the farm (67.12%).About 88.47% of the farmers raising dairy cattle as their main livelihood and had experience of dairy raising for an average of 10.24 years. They started the farms from purchased pregnant cows. Most of

them raised crossbred Holstein-Friesian and had an average of 23.75 cattle in their farms which were moderate farm size. The average number of cow was 9.96 heads/farm with an average daily milk production of 12.41 kg/head. In addition, the average area used for pasture was 2.46 rai/ farm and none of the farmers mixed their concentrate feed for their stock.

The important problems and obstacles of dairy cattle raising in Chiang Mai included insufficient roughage, expensive concentrate feed, mastitis, low conception rate and retained placenta.

In the 2nd period four hundred and thirty two dairy farmers were individually interviewed using questionnaires at their farm land or at milk collection center. The results showed that 88.26% of dairy farmers were male, around 38.92% had an average age over 45 years. Most of the farmers (53.57%) finished primary school. The family had 4-6 members (60.93%) and only 2 of them are working in the farm.

Most of them (89.99%) relied their major household income through raising dairy cattle and received the soft loan from the bank (70.29%), eg. Farmers Bank. In average, the farmers had long experience on raising cattle for more than 10 years (50.59%). Their farms are in medium farm size of around 11-30 cows (57.66%). They started the dairy farms from purchasing pregnant cows. The main dairy breed is crossbred Holstein-Friesian (96.07%). The average milking cows was 9.89 heads per farm with an average milk production of 14.83 kg/head/day. Farmers raised only female calf in the farm, but not the male. Farmers used concentrated feed supplied by dairy cooperative or by private feed supplier.

Major problems and constraints the farmers steady facing were insufficient roughage both in quantity and quality, especially in dry season. However, the price of concentrate were too expensive, whereas the milk price was very low. Moreover, the problems on animal health still occurred, especially mastitis, metritis, low conception rate, retained placenta and bloat.